

репертуару відкриває ширші можливості для розвитку сучасного виконавства на тромбоні, стимулюючи пошук нових художніх і технічних рішень.

Є. Козеняшев

ДЕРЕВ'ЯНИЙ ОФІКЛЕЇД – ВІДОМИЙ І НЕВІДОМИЙ

E. Kozeniashev

WOOD OPHICLEIDE – KNOWN AND UNKNOWN

Назва інструменту «офіклеїд» є мало розповсюджена й відома тільки вузькому колу музикантів-професіоналів. Натомість інструмент, який початково отримав це ім'я, широковідомий і улюблений і професіоналами, і аматорами. Мова йде про *саксофон*.

«Дерев'яний офіклеїд» — так назвав свій винахід бельгійський майстер Адольф Сакс на початку 1840 р. Він вже мав декілька патентів, працюючи в майстерні свого батька в м. Дінан. У роботі над усуненням інтонаційних розбіжностей між дерев'яними та мідними духовими інструментами і з метою заміни недосконалих басових офіклеїдів на більш вдосконалені, він створює інструмент з конічним металевим розтрубом та мундштуком від кларнета з одинарною тростиною та системою клапанів Теобальда Бьомо.

Вперше новий інструмент прозвучав у творі французького композитора Гектора Берліоза Хорал для шести духових інструментів. А у своїй статті в паризькому “*Journal debates*” 12 червня 1842 р. Берліоз дає нову назву цьому інструменту — саксофон. Він писав у мемуарах: «Саксофон — це новий член сімейства кларнетів, і при тому дуже цінний за умовою, що виконавці навчаються виявляти всі його якості. Він повинен зайняти особливе місце в системі консерваторського навчання, тому що вже близько часи, коли усі композитори забажають його використовувати».

Історія створення інструменту на базі добре знаного й розповсюдженого у XIX ст. офіклеїду доволі не проста. Спочатку офіклеїд (з грецької «змія» і «ключ») — мідний духовий музичний інструмент, різновид бюгельгорна з клапанами — був запатентований у 1814 р. Ж. І. Асте й виготовлявся у трьох строях: басовий, альтовий і контрабасовий. Найбільше використовувався басовий офіклеїд.

Пізніше, у 1821 р., ще один французький майстер Елері запатентував свій варіант офіклеїду, подібний до фагота. Він також мав кілька строїв і був доволі використовуваним у духових оркестрах Франції.

Цікава історія ще одного духового інструменту, який створювався майже паралельно з саксофоном. У 1856 р. два винахідники П'єр-Огюст Саррю та П'єр-Луї Готро створили інструмент, який назвали «саррюсофон». Це металевий інструмент з подвійною тростиною і сильним різким тембром, що призначався для гри поза концертними залами. Сопрано й сопраніно мали пряму трубку, а альтові, тенорові та інші різновиди — вигнуту. Їхня аплікатура схожа з аплікатурою саксофона, гобоя і флейти. Частіше використовувався в симфонічних оркестрах замість контрфагота під час гри на відкритому повітрі.

А тим часом, 12 березня 1846 р. Адольф Сакс отримує у Франції патент на «систему духових інструментів, які мають назву саксофони, і мають у сімействі 8 одиниць». Серед усіх винаходів XIX ст. власне саксофон, волею долі, отримав «довге і щасливе життя». У цьому році йому «виповнюється» 178 років.